

DOI: 10.30840/2413-7065.2(87).2023.281258

ВІДЗНАЧЕННЯ В НДІУ ПЕРШОЇ РІЧНИЦІ ЗВІЛЬНЕННЯ ІРПЕНЯ ВІД РОСІЙСЬКИХ АГРЕСОРІВ

У вівторок, 28 березня 2023 р., в актовій залі Науково-дослідного інституту українознавства МОН України відбулося відзначення першої річниці звільнення Ірпеня від рашистських окупантів. Цей захід був проведений у форматі розширеного засідання вченої ради НДІУ із запрошенням іноземних журналістів.

У вступному слові керівник НДІУ, голова вченої ради НДІУ, доктор філософії, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки Василь Чернець відзначив, що звільнення Ірпеня від рашистських окупантів 28 березня 2022 р. стало однією з важливих перемог над ворогом, яка, врешті-решт, посприяла контрнаступу Сил оборони України та остаточному вигнанню російських загарбників з території Київщини. Для правдивого висвітлення перебігу російсько-української війни як у Європі, так

і в усьому світі, наголосив виступаючий, є актуальним залучення іноземних журналістів. Головуючий запросив до слова знаного французького режисера-документаліста Флорана Мерсі, який знімає стрічки про війни у різних частинах світу та є автором документального фільму «Штучний інтелект війни».

Флоран Мерсі розповів присутнім, що приїхав до України в перші дні повномасштабного російського вторгнення на терени Української держави і відразу побував в Ірпені: дуже був вражений мужністю й відвагою пересічних українців та жорстокістю й садизмом російських військовослужбовців. На його думку, російсько-українська війна має величезне значення не лише для України, Франції, Європи, а й для усього світу, оскільки цей цивілізаційний конфлікт є непередбачуваним і може закінчитися

Флоран Мерсі і Василь Чернець із учасниками заходу

глобальною катастрофою. Виступаючий наголосив, що своїм головним завданням вбачає об'єктивне й неупереджене висвітлення перебігу російсько-української війни, щоби не лише громадяни його рідної Франції, а й населення Європи та світу зрозуміли, за що бореться й перемагає українська нація. Визначальний метод висвітлення подій, вбачає він, полягає у повному зануренні у героїку й буденність російсько-української війни. Задля цього французький кінодокументаліст постійно перебуває в епіцентрі російсько-українського протистояння й лише напередодні повернувся з фронту, де у складі добровольчого батальйону фільмував страхітливі реалії війни.

Після короткого виступу європейського митця розпочалося жваве обговорення. Юрій Фігурний запитав у французького кінодокументаліста, як він оцінює рівень підготовки й мотивації українських військовослужбовців під час російсько-української війни співвідносно з навченістю комбатантів у попередніх військових конфліктах, які йому довелося висвітлювати. Флоран Мерсі, відповідаючи на запитання, наголосив: «Для мене особисто найбільшими фронтовими враженнями стала присутність у зоні бойових дій великої кількості цивільного населення, яке попри смерельну загрозу не бажає полишати власні домівки, й те, як українські військовослужбовці, навіть ризикуючи своїм життям, допомагають їм. Також мене вразила присутність у лавах Сил оборони України українських жінок – добре підготовлених, мотивованих, відважних, вродливих, розумних і людяних. Однією з таких, очільницею протитанкового розрахунку, я заприятелював. Важливо те, що мене українські військовослужбовці

сприймали не як іноземного журналіста, а передусім як побратима. Ця війна для мене стала особливою й тим, що безпосередньо поєднує в собі як надсучасні інноваційні технології (Старлінк, Інтернет, дрони тощо), так і давно відомі автомати Калашникова й звичайні польові шанці. Проте найбільше мене шокувало, що на цій війні існує дві реальності, два світи – фронт і тил».

Василь Чернець поцікавився у французького кінодокументаліста, чи мають вплив його фільми на зміну ставлення французів до російсько-української війни та їхніх переконань (паціфістських, проросійських тощо). Флоран Мерсі, даючи відповідь, відзначив: «На жаль, моя кінодокументалістика порівняно з великим обсягом продукції французьких ЗМІ, державних і приватних, дещо їм програє у можливостях донесення інформації до широкого загалу. Проте я планую зробити великий документальний фільм, щоби французи дізналися всю правду про війну. Я є незалежним журналістом і роблю лише те, що вважаю за потрібне. Загалом французькі й світові ЗМІ виконують важливу функцію, об'єктивно інформуючи громадськість про жахливі реалії російсько-української війни. На протигагу їм російські ЗМІ маніпулюють новинами, продукують фейки, спотворюють інформацію про війну тощо. Саме тому моє головне завдання – відобразити реальну картину війни та висвітлити її з усіх боків».

Після обговорення відбувся кінопоказ 20-хвилинного документального фільму французького журналіста про перші дні рашистської агресії та евакуацію мирних жителів з рідного Ірпеня під обстрілами ворожої артилерії. Він, незважаючи на загрозу власному життю,

зафільмував страхітливу реальність повномасштабної російсько-української війни. Якісний звук реалістично передає силу вибухів рашистських артилерійських пострілів. Проте навіть у цих нелюдських умовах українці залишаються людьми, допомагаючи евакуювати осіб похилого віку, недієздатних громадян і домашніх улюбленців.

По закінченні демонстрації документального фільму відбулося його обговорення. Спочатку Флоран Мерсі розповів про особливості його створення та особисте знайомство під час фільмування з відомим українським фотокореспондентом Олександром Ратушняком. Згодом, 6 червня 2022 р., Олександр Миколайович був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної журналістики та інформаційної сфери, мужність і самовідданість, виявлені під час висвітлення подій повномасштабного російського вторгнення на територію України.

У свою чергу американський кінодокументаліст Стів Клейман, який уже вдруге став бажаним гостем Інституту, відзначив: «Мсьє Флоран Мерсі робить все можливе й неможливе, щоби Європа і світ дізналися всю страхітливу правду про жахливі реалії російсько-української війни. Зазвичай іноземні журналісти перебувають на території України лише два-три тижні й повертаються до себе на батьківщину, тоді як мсьє Флоран продовжує працювати в умовах російсько-української війни вже понад рік, аби цивілізований світ отримав більше якісної інформації про повномасштабне російське вторгнення на територію України».

Завідувачка відділу історичних пам'яток та культурної спадщини, доктор

історичних наук, доцент Ірина Ворончук подякувала режисеру і наголосила: «Я не могла стримати сльози, коли дивилася цей фільм. Я народилася у кінці Другої світової війни й була впевнена, що її жахіття більше ніколи не повторяться на теренах України. Проте я помилилася: російські агресори знову принесли українцям смерть і руйнування, а жахи війни стали реальністю для громадян України».

Після обговорення документального фільму Василь Чернець від імені вчених-українознавців НДІУ висловив щиру подяку гостям за професійну роботу: «Ви є нашими справжніми друзями. Ми готові завжди бути майданчиком для демонстрації ваших фільмів. Україна вам сердечно дякує!».

У відповідь Флоран Мерсі подякував усім присутнім за гостинність і розуміння та наголосив: «Коли звичайні люди бачать реальну, а не вигадану війну – це вражає. У своїх стрічках я показую Україну такою, якою вона є насправді, без маніпуляцій, тоді як російські агресори намагаються зганьбити українців, накинути Європі й цілому світу свою імперську пропаганду й фейки. Наше завдання – спростувати ці брехливі інсинуації та допомогти Україні перемогти!».

Науковий співробітник відділу інформаційного забезпечення та наукових комунікацій НДІУ Олександр Сцібан здійснив фотофіксацію наукового заходу.

Юрій ФІГУРНИЙ

orcid.org/0000-0002-6463-0920

кандидат історичних наук,
завідувач відділу української
етнології НДІУ